

עלון שבועי נחלת שדה

חידושי תורה בדרך הדרוש והאגדה על פרשת השבוע

מאת מחבר סדרת הספרים "נחלת שדה" על התורה והמועדים

ערש"ק פרשת בשלח תשע"ה שנה ז' גליון 171

לתגובות/הערות/דרשות והרצאות ניתן לפנות לטלפון – 050-4145482,

ניתן לקבל את העלון במייל chagitben@neto.net.il

הנושא: תשורי מראש אמנה

וזיכה את הרבים, אבל אם לא היו רואים הנס לא היו אומרים עם משה את השירה.

וכל ימי אמרתי בדעתי, כי אותו הזקן הנזכר אשר ראיתי בחלום ודבר עמי ואני עמו הדברים הנזכרים, היה אליהו הנביא זכור לטוב שנגלה אלי בחלום בזכות אבותי הקדושים ז"ל, כי מזרע המאור הגדול רש"י ז"ל אנחנו.

אחר כך מצאתי בתשובות מהר"ם ז"ל שכתב בסימן שכ"ח וז"ל: מצאתי בשם הר"ר ברוך שספר, שפעם אחת אכל רבינו אפרים ז"ל מדג שקורין בואבוטא, ובלילה נראה לו זקן אחד בעל שיבה ובעל שער והדר פנים ומגודל זקן, והביא לו קופה מלאה שרצים, ואמר לו קום אכול ונרתע מאד ואמר לו והלא שרצים הם! אמר לו: כך אלו מותרין כמו אותם שאכלת היום. ובהקיצו ידע כי אליהו ז"ל נגלה לו ומהיום ההוא והלאה פירש מהם. עכ"ל.

ואני אברהם טריביש צרפתי, כשמצאתי זאת התשובה שנגלה בחלום אליהו זכור לטוב לרבינו אפרים ז"ל בדמות זקן בעל שיבה ובעל שיער, אמרתי אם כן הזקן שנראה אלי בחלום בעל שיבה ובעל שיער, בוודאי היה אליהו הנביא זכור לטוב, וכל ימי לא שקטתי ולא נחתי מלעסוק בתורה...".

נמצא כי עד משה רבינו, שעדיין עם ישראל היה בתחילת בניינו הרי שבשביל לשיר, בשביל להאמין, היה צורך לראות את הנסיים בעין, אולם אחר יציאת מצרים, אחר הקמת עם ישראל הרי שנשתנה הדבר, וכדי להמשיך את הישועה יש צורך באמונה עד כדי ירה עוד קודם הנס, ובזה לבד ממשיך את הישועה.

וכמו שכתב השל"ה הקדוש בפרשתינו לפרש את דברי המדרש (שמו"ר כג, ה): "תשורי מראש אמנה" (שיר השירים ד', ח'), עתידין ישראל לומר שירה לעתיד לבוא, שנאמר (תהילים צ"ח, א') "שירו לה' שיר חדש כי נפלאות עשה", ובאיזה זכות אומרים ישראל שירה, בזכות אברהם שהאמין בהקב"ה, שנאמר (לך לך ט"ו, ו') "והאמין בה'", היא האמונה שישראל נוחלין בה, ועליו הכתוב אומר (חבקוק ב', ד') "וצדיק באמונתו יחיה", הוי תשורי מראש אמנה. ע"כ דברי המדרש. והקשה השל"ה, מהו כפילות לשון המדרש: "עתידין שיאמרו לעתיד לבוא", והרי די היה בעתידין או בלעתיד לבוא. וכן צריך ביאור מה שאמרו באיזה זכות וכ'.

בספר ברכת אברהם (על דיני נטילת ידיים, שכתב החיד"א בספרו שם הגדולים מערכת א' אות נ"ג שהיה מגזע של רש"י הקדוש, וזכה לקבל הסכמה ממרן הבית יוסף) כותב בהקדמה לספרו: "ליזכר טוב זכרון לפני ה' ולזכרון לבני ישראל ולסימן טוב בשנת ר"נ, נ"ר ה' נשמת אדם, הייתי מלמד תלמידים בעיר רוביקן ורחוקה מהעיר המהודרה פירארא כמהלך יום, אז הייתי בן עשרים שנה, נראה אלי בחלום בליל שבת פרשת בשלח איך הייתי בעלייה אחת והיא בית ממש על גבי בית המדרש אשר הייתי לומד ומלמד בתוכו... והייתי יושב בחלומי בעלייה העליונה על ספסל, ולפני שלחן ערוך, והייתי יושב בראש הספסל אבל ראש השולחן בצד דרום, כי היה השלחן ארכו בין דרום לצפון, וכנגדי מצד מזרח היה ספסל אחר אצל השולחן והספסל ארכו כאורך השולחן, ושם כנגדי יושב על ראש הספסל האחר אצל ראש השולחן אדם זקן מאד ובעל זקן לבן בשערות ארוכות, לפני הזקן המהודר כנגד פני, וישאלני הזקן ויאמר אלי בזה הלשון הקודש באהבה, כאהבת האב אל הבן, ויאמר: בני, מי היה גדול בנביאים? אמרתי אליו: 'ולא קם נביא עוד בישראל כמשה' (דברים ל"ד, י'), אז גם כן הכל בלשון הקודש אמר אלי: אם כן למה לא עשה משה כשאר הנביאים שהיו אומרים בנבואתם הנחמות קודם זמן קיום הנחמות, כך היה ראוי למשה לומר השירה קודם טביעת המצריים בים וזה היה לו לכבוד ולתפארת להראות לישראל נבואתו האמתית, שהיה יודע שיטבעו המצריים בים כמו שעשו שאר הנביאים שלא היתה מעלתו כמוהו?

אמרתי אליו גם אני בלשון הקודש: כי ידע משה על רוב עם ישראל שלא היו חזקים באמונה, אמר בדעתו: אם אשיר את השירה קודם שיראו ישראל מיתת המצריים בים, לא ישירו עמי את השירה על זה, אמתין שיראו ישראל מפלת המצריים, כדי שיזכו כל ישראל לשורר את השירה. עמי עד כאן היו דברי. ושתק הזקן וקבל תשובתי בשמחה.

אחר הדברים האלה היה דבר ה' אלי אברהם במחזה לאמר, כי תשובתי אמתית, כי הפסוקים רומזים זה הענין דכתיב "וירא ישראל את מצרים מת על שפת הים, וירא ישראל את היד הגדולה אשר עשה ה' במצרים וייראו העם את ה' ויאמינו בה' ובמשה עבדו". מכלל שעד עתה לא היו חזקים באמונה. "אז ישיר משה ובני ישראל את השירה", כלומר אז כשראו הנס 'ישיר משה ובני ישראל את השירה' ומשה זכה

ותירץ השל"ה, דהכי פירושו, דהנה אם היו אומרים ישראל שירה על הישועה שהיתה, אין בכך כל מעלה שהרי אם לא יאמרו הרי הם כפויי טובה, אבל המאמין האמיתי הבוטח בה' אומר שירה גם קודם שבאה הישועה, בגלל הישועה שעתידיה ודאי להגיע. וזהו כוונת המדרש "עתידין ישראל שיאמרו שירה לעתיד לבוא", כלומר על הישועה שעתידיה לבוא, אף שעדיין לא באה. וזהו שאמר שלמה המלך, "תשורי מראש", כלומר, קודם ביאת הישועה, "אמנה", מכח האמונה שתבא.

נמצא שעל ידי האמונה האמיתית לביאת הישועה, בכך כבר מושג ומביא את הישועה לעם ישראל.

וכן מצאנו בדברי רש"י על התהילים (י"ה, ד') "מהולל אקרא ה' ומן אויבי אושע", וז"ל: בהילולים אקרא ואתפלל לפני תמיד, כלומר, אף לפני התשועה אני מהללו לפי שבטוח אני שאושע מאויבי. ע"כ (והרחבנו בזה בפרשת בשלח אות י"ד).

להמחיש את הדבר נביא מעשה בענין זה, בזמן מבצע "עופרת יצוקה" בעזה, הקצין אהרון קרוב, קצין שיצא לקרב יום לאחר נישואיו. עמד בפתחו של בית, שבמשקופו הוטמן מטען חבלה. המטען התפוצץ וקרע את ראשו. הוא הובהל לניתוח מסובך, שבו ניקו את המוח מהרסיסים ו"סידרו" אותו מחדש. במושגים רפואיים לא היה לו שום סיכוי לשרוד ולהישאר חי, ועל אחת כמה וכמה, שאיש לא יכול היה להבטיח את תיפקוד המוח מחדש. הרב מנחם רוזנברג שליט"א, רב קופת חולים הכללית, והרב שמואל הרטמן שליט"א, רב בית הרפואה בלינסון בפתח תקוה, שהכירו מקרוב את הסיפור, הציעו לאישה הצעירה, גב' קרוב, לבוא אל הרבנית קנייבסקי ע"ה. הם נסעו לשם בלוויית אביו של אהרון ואימה של האישה. הרבנית התעדכנה בפרטים, היא ניגשה אל האישה הצעירה, חיבקה ונישקה אותה מכל הלב. בתגובה, פרצה הצעירה בבכי קורע לבבות. איש לא יכול היה להישאר אדיש אל מול המחזה הנורא. הקירות נמסו תחת שטף הדמעות, וכל הנוכחים והרבנית עימם, הצטרפו לבכי.

לבסוף הביטה בה הרבנית, עצרה את הדמעות ואמרה: "למה את בוכה? הוא יהיה בריא! אני אומרת לך שהוא יהיה בריא!". הצעירה פרצה בבכי מחודש: "אבל, הרבנית, אני רוצה ילדים". "בסדר" – הגיבה הרבנית – "בעוד שנה את תבואי לכאן ובע"ה יהיו בשורות טובות! תתפללי, תזעקי, תבקשי מה'. הוא ישמע לזעקות ליבך". דבר זה היה נראה כבלתי יאומן, הרי בחור נלחם על חייו, ועומד למות – והיא מבטיחה לו ילדים?

לא חלף רגע והרבנית ניגשה אל ערימת ספרי הרב שעמדה למכירה, שלפה את אחד הספרים וכתבה הקדשה לאהרון. "באותו רגע חשבתי לעצמי, – אומר אחד מאלו שזכו להיות עדי ראייה למעמד – "למה היא עושה צחוק מעצמה? מה גורם לה לכתוב לאדם 'מות' הקדשות!?"

יום חלף ועוד אחד – והנס התרחש. אהרון יצא מכלל סכנה. לאחר שנה וחצי נולדה לו ולרעייתו בת ...

זוהי איפוא כוחה של אמונה, כשאדם מאמין ומתנהג כאילו כבר הגיעה הישועה, הנה יש כבר ספר עם הקדשה, אזי ודאי שקרובה ישועתו לבוא, "תשורי מראש אמנה".

עצם המצוה לזכור תמיד את יציאת מצרים, פירש הרשב"א (בחיודשי אגדות למסכת ברכות דף יב:): שעניינה להתחזק בביטחון וז"ל: ועם הזכירה נקבע בנפשותינו שהוא המשגיח והיכול שלא ימנענו מונע בשום צד, ועוד שנתחזק בנפשותינו מידת הבטחון חוזק רב, ועל כן הזהירה התורה בזכירת האותות והמופתים במקומות רבים. עכ"ל.

וכתבו תלמידי רבינו יונה (ברכות ב: בדפי הרי"ף) בטעם מעלת הסומך גאולה לתפילה שהוא בן העולם הבא: וכיון שמזכיר אותה הגאולה שבטחו אבותינו בה' והצילם ומתפלל מיד, נמצא שגם הוא בוטח בו שיענה אותו כמו שענה לישראל וכו' והבטחון הוא עיקר היראה והאמונה, ולכך הוא זוכה לחיי העולם הבא. עכ"ל.

בספר 'בן יהוידע' (ברכות שס) נקט גם כן כדרך זו של תלמידי רבינו יונה שסמיכת גאולה לתפילה מעידה על דרגת האמונה והבטחון שיש לאדם, וביאר בזה דמבואר בגמרא הנ"ל הענין של סמיכת גאולה לתפילה בתפלת ערבית דוקא וז"ל הגמרא: "איזהו בן עולם הבא זה הסומך גאולה לתפילה של ערבית". שואל רבינו יוסף חיים זי"ע: יש להקשות מאי רבותא דתפילת ערבית לענין זה? "ונראה לי בס"ד, שהרי ידוע שתפילת שחרית היא כנגד בית ראשון שהיה בזכות אברהם ותפילה מנחה היא כנגד בית שני שהיה בזכות יצחק ותפילת ערבית היא כנגד בית שלישי שיהיה בזכות יעקב אבינו עליו השלום במהרה בימינו, אמן. לכך הסומך גאולה לתפילה של ערבית מורה שהוא בוטח בגאולה העתידיה ויש לו אמונה בזה שיתקיים לעתיד (מיכה ז'): 'כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות' ואף על פי שרואה הגלות נתארך אינו מתייאש כאותם הבורים שהם מתייאשים מחמת אורך הגלות, ולכך שכרו גדול יותר מן הסומך גאולה לתפילה של שחרית, שהוא סומך על זמן שכבר עבר ונעשה. ולזה קראו בן עולם הבא מפני שזה נוגע לאמונה, ועולם הבא גם כן הוא תלוי באמונה".

נאמין כי קרובה גאולתנו, וביזה נמשיך עלינו את הישועה הגדולה בביאת משיח צדקנו.

גודל מעלת שבת שירה:

כתב הרה"ק מטריסק בספרו מגן אברהם, בעת קריאת השירה, מתעטר המלך בכתר מלכות ממלא משאלות בני ישראל לטובה: פתח ואמר, שבת זו נקרא 'שבת שירה' ע"ש שקוראין בו שירת הים. והשירה נכתבת אריח על גבי לבינה. שראשי תיבות מזה גימטריא ק"ד, וקו"ף דל"ת מלא בגימטריא כמנין כתר, שעל ידי השירה נתגלה כתר מלכותו יתברך בעולם, שאז בעת השירה עלה ונתעלה עד הכתר העליון.

וכמו כן בכל שנה ושנה, בעת שקוראים השירה, נתגלה הכתר מלכות, וכשהמלך מעטר עצמו בכתר מלכותו, הוא נותן הנחה למדינות, ובפרט במלך מלכי המלכים הקב"ה שכשמעטר עצמו בכתר מלכותו, בודאי יתן הנחה לישראל, וימלא משאלות בני ישראל בכל השפעות טובות והברכות בכלליות ובפרטיות, ברוחניות ובגשמיות, בני חיי ומזוני ורפואה בקרב בני ישראל אמן.

"להתענג בתענוגים" – 0504133783 (מחיר שיחה רגילה)

האיזנו לשיעוריו המרתקים של הרב איתי חיים בן אהרן שליט"א במגוון נושאים

לשמיעת שיעורים על פרשת בשלח הקישו: 124 לשמיעת שיעורים על ימי השובבי"ם הקישו: 227